

При стрілецьких ватрах

Дехто вміє читати природу, себто розуміє про що вона розповідає, коли шумить ріка, за ким тужить у вечірній тиші кленовий ліс, або про що виспівують в доспілих ланах пшениці подільські вітри.

Колишні Усусуси навчилися читати ватру.

Вже в жарі першої стрілецької ватри в Стрию 1914 р. їм увижувались залишені ними перед кількома днями села Галицького Поділля та частини Станиславівщини, що їх вспіли вже зайняти москалі, які питали батьків, де ділись їх сини, і хто їх звербував у добровольці.

А коли хтось подальше від ватри затягнув якось так тускло про Україну „далеку”, то вона увижалась у жарі ватри такою, якою змалювали її колись у хлоп'ячій уяві Кашенко, Чайківський, чи Нечуй-Левицький. То ж коли вони вступали в стрілецькі ряди, то не лише на те, „щоб визволити братів із московських кайдан”, а також, щоб побачити на власні очі оспівану поетами Україну, а з нею золотoverхий Київ, та синій Дніпро.

Навряд чи молодь інших народів любила так свою країну, як галицька молодь фанатично любила Наддніпрянську Україну, дарма, що перед тим її не бачила, а якої образ виплекали в її уяві, в її душах, література та вчителі - патріоти на шкільних лавках. То ж треба зрозуміти розпуку тих, яким у Стрию в 1914 р. відмовили остатися у стрілецьких рядах, а яким видавалось, що з іншими формаціями їм не пощастить побачити цієї вимріяної України.

А згодом прийшли вже ватри в Карпатах. їхній дим стелився з-правила в напрямку зайнятої вже москалями Галичини, а за димом линули в ту сторону стрілецькі думки. Але жар показував і надійні картини. Увижувались у ньому переможний похід вперед, відбиття Галичини, стріча з найближчими, а згодом марш, власне до тої України „далекої”. І жар не обманув. Уявлені і вимріяні в ньому картини згодом здійснилися.

А по сорок літах стрілецької епопеї прийшлося доживаючим свого віку Усусусам засідати знову до спільних ватр, дарма, що вже на чужині, далеко за океаном, в ЗДА, Канаді, Австралії...

Правда, пластові однострої пригадували колишніх пластунів-Усусусів із сотником Чмолою на чолі, які внесли стільки товариськості в стрілецькі ряди. Але коли „стара війна” замітила, що і на головах пластунів сеньйорів срібні нитки виписали історію двох окупантів, то прийшло на думку, що почате колись Усусусами діло прийдеться докінчувати тим наймолодшим „жовтодзюбам” пластунам, яких дзвінкий, безжурний сміх вносив стільки радісного для оточення.

Запалювали ватри... І стелився дим традиційно в сторону Рідного Краю, а за ним, як колись, у Карпатах, линули думки приявних, під рідні стріхи. А коли ватра перегоріла, то в її жарі пересувались неначе на фільмі, неначе в калейдоскопі, картини з останніх сорок років. А між ними може неодному з тих, яким пощастило увійти в стрілецьких лавах 1918 року в Золотoverхий Київ —

Стрілецька Ватра в „Черчі” (ЗДА) 10. IX. 1954, з нагоди 40-ліття УСС. Гурт 6. УСС-ів з членами Головної Ради.

Ватра в Іст Четгем, Н. І., 1954, з нагоди 40-ліття УСС.

згадалася одна з найкращих картин:

Був місяць травень... Київ потапав у повені білоцвітучих садів, блестили золотом бані київських церков, дурманили оп'янілими пахощами квіти в Купецькому Саду, купалась у проміннях усміхненого сонця статуя св. Володимира, а в долині мріяв якимось блакитом синій Дніпро. Ми не вдержали і гурт нас зійшов вниз, над ріку. Ми якось відрухово почали пити військовими їдунками з Дніпра воду. Прохожі дивилися на нас із здивуванням. Вони не знали, що в цьому моменті реалізувались мрії з наших дитячих літ. Та цю сцену обсервував якийсь невибагливо вдягнений старичок. Підслухав напевно нашу мову. Глипнув на наші мазепинки, на левики на них і почав:

„Ви хлопці, напевно будете галичани?“ „Так!“ відповів хтось із гурту. „Я так і думав! Я про вас чув і хотів вас побачити на склоні мого життя“.

А згодом його добродушні очі заблестили і він із захопленням додав на відхідне: „А з вашим Митрополитом, то я тут у Києві таки, говорив у 1917 р. так, як тепер із вами“.

Ми стали як вриті і ніхто з нас молодих не мав відваги запитати, хто він такий, чого і досі не можемо віджалувати.

Жар перетлівав... Картини давноминулого ще-з ти як іскри дотліваючих ватр. А коли очі від-

ривалися від ватри, то в тіні закутані поляни пригадували площу в Горонді, на Срібній Землі, де полк. Молік робив перегляд Усусусів перед висилкою перших сотень на фронт.

І прийшло чомусь на думку, що зі Срібною Землею, із Закарпаттям, зв'язані початки історії Усусусів. З неї відходили Стрільці в 1914 р. на фронт, на зустріч „сонцю золотому“ і багатьом із нас довелося у 1944 р. цією самою дорогою „йти у світ за очі“, але з порожніми руками, щоб згодом в заокеанських краях доживати за фабричними станками віку...

Інколи за цими станками привиджуються дні слави, дні перемог. Переживаємо їх неначе казку, неначе солодкий, незабутній на ціле життя сон.

Але цей привид триває тільки на мить, неначе застрик підбадьорення до решток життя на чужині.

В час одної стрілецької ватри, а саме ватри, що відбулася 10 вересня 1954 р. в оселі „Черче“ під Трентоном (ЗДА) один американський Українець, літун знизився на своєму приватному літаку, скинув над площею китицю квітів, замкнув на мить мотор, і гукнув „Слава Усусусам!“

І „славу“ ту передаємо нашим наймолодшим, а доля хай пощастить їм докінчити почате нами діло.